

suos docuit discipulos, antequam ad zelum in mundo exercendum mitteret? Harum proprietatum doctrinam super excelso sedens monte mundi Salvator exposuit, ut sui probe cognoscerent zeli apostolici fundamentum in altissima sanctitate consistere, quæ omnium suorum fidelium propria esse non debet, sed eorum potissimum, qui eum prope sequuntur, ejusque sunt ministri et adjuvatores.

25. Hanc sanctitatem octo beatitudinibus Jesus delineavit (1), quarum prima est *spiritus paupertas*, nempe humilitas atque bonorum omnium hujus seculi plena atque sincera ex animo renuntiatio: si enim perfectionis et sanctitatis montem ascendere volumus, atque altissimum erigere ædificium, oportet ut imprimis de humilitatis fundamento cogitemus, atque impedimenta omnia de medio tollamus, quæ adversariis nostris sinent nos secum abripere, et efficere ut succumbamus. — Secunda est *mansuetudo*, quia ut agni inter lupos missi sumus a Christo, et huic virtuti promissum, ut terram, scilicet homines, convertendo possideamus. — Tertia est *luctus*: « Beati qui lugent » videlicet peccatorum tristitia, qua qui Deum diligunt sancti viri afficiuntur; quibus consolatio promittitur, tum in hac vita per conversionum fructus quos referunt, tum in altera per cœli gaudia æterna. — Quarta

(1) Matth. v.

est *fames et sitis justitiæ*, nempe bonorum operum et virtutum, ut Dei divitiis, gratiis et favoribus saturemur, quæ et in nobis atque in aliis sanctitatem augent. — Quinta est *misericordia*, cujus Christus ipse nobis exemplum dedit, qui, ut D. Paulus ait, « debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret (1); » ideo oportet ut « nos faciamus omnibus omnia, ut omnes faciamus salvos: » hoc est hominum misereri, sine nimia severitate cum eis agere, eorum infirmitatibus compati, ut ad Deum dirigamus. — Sexta et septima sunt *mundities* et *pax cordis*, quibus visio et filiatio divina promittuntur: qui enim mundi corde sunt immaculatam Dei puritatem imitantur, ideo ablatis obstaculis, facilius eum contemplari merentur, arcana divina intelligere, elevari ad cœlestia, quia « cum simplicibus sermocinatio ejus; » qui vero pacifici sunt cum immobilitatem quamdam animi acquirant, similes Deo sunt immutabili, sibi que semper constanti, adeoque filii ejus fiunt et vocantur per unionis amorem, qui vicissitudines nullas patitur, sed immobilis in Deo perseverat. — Denique extrema beatitudo *patientia* est, de qua locuti sumus, et cui a Christo magnificæ adscribuntur promissiones æterni gaudii, regni cœlorum et certitudinis cujusdam prædestinationis æternæ.

(1) Ad Hebr. ii, 17.

His omnibus vero et apostolicis virtutibus sanctitas illa et perfectio conflantur, quibus primus zeli character constituitur, primaque dos; zelus enim nullus sine charitate ac propterea sine sanctitate haberi unquam potest.

26. Alius zeli character ita a Christo exprimitur: *Vos estis sal terræ*. Salis proprium est a corruptione servare et cibos ad saporem condire. Christi profecto est et Spiritus sancti supernaturali gratia et nostrorum ministeriorum instrumento mortuas hominum animas suscitare; sed nostrum est ipsis ministeriis et continuo labore efficere, ut hæc animarum vita servetur et a peccatorum corruptione fideles avertantur. Neque timoris causa ab hoc ministerio exercendo retrahere nos unquam debemus; quia « si sal infatuatum fuerit in quo salietur, ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. » Sane multi sunt sacerdotes, inquit alicubi Augustinus, qui sal infatuatum facti sunt, qui firmi inter mundanas persecutiones non manent, qui putant aliquid esse dandum impiorum desideriis ex carnali prudentia: hinc mittuntur foras, nempe despectu digni ab hominibus habentur. Prudentia sane in apostolicis ministeriis opus est, sed ea quam Christus docet: « Estote prudentes sicut serpentes (1) » ne filii tenebrarum prudentiores

(1) Matth. x, 16.

sint filiis lucis, magnumque afferant Christi gregi detrimentum. Prudentia opus est, sed quam insinuat Apostolus: « Prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obseca, increpa, in omni patientia et doctrina. » Et quamvis periculosa adveniant tempora: « Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistæ, ministerium tuum imple (1). » Quod si amara vel insipida peccantibus possit videri potio, quam ipsis subministramus, cibus quem doctrinæ vel virtutum præbemus; sale amoris et dulcedinis condiantur, amabilem christianam vitam reddamus, non sane hominum vitiis blandiendo, sed non rigide omnia, quæ perfectiora sunt, ab omnibus exigendo. Imitemur apostolum ipsum Paulum, qui primis Christi fidelibus lac subministrabat, quia panem adhuc edere non poterant: rudes ergo mores non tantum, sed et inutilem severitatem vitemus; nec gravia imponamus onera, quæ ipsi portare non possumus. Quid Christus mandavit? an verberare et disperdere oves? nonne pascere et ducere, dummodo ab eis nos duci et pasci non sinamus?

27. Tertius sequitur zeli character, de quo Christus sic loquitur: *Vos estis lux mundi*. Videant imprimis sacerdotes se mundi lucem esse non posse, cum in ignorantiae tenebris contabescunt, de quo alibi loquuti sumus.

(1) II. ad Tim. iv.

Deinde luci proprietatibus fulgere necesse est :

a) Lux non splendet cum *nebulis et caligine offunditur*. Nebulæ et caligo errores sunt mundi, mundana sunt politicorum principia, scientia est humana et terrestris, non autem divina et cœlestis, vel carnis scientia non Dei. Errores hujusmodi, principia et doctrinæ nostris sæpe auribus blandiuntur: non ergo sinamus nos omni vento doctrinæ duci; propterea, nisi necessitate adacti, periculosam etiam nobis sive ephemeridum sive aliorum librorum, qui errorum pestem effutiant, lectionem vitemus, doctrinæ novitates vigiles horreamus: gutta enim cavat lapidem, et qui amat periculum, peribit in illo.

b) Lux per omnia diffunditur, *quin aliquid in se splendoris amittat*. Quamobrem dum doctrinæ nostræ, virtutum, bonorumque operum lucem in alios effundimus, ne sinamus nos proprio tepescere fervore, mentisque nostræ vel cordis lucem minui. « Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur (1)? »

c) Lux terræ lutum etiam invadit *quin ejus fulgor immundi aliquid contrahat*. Curandum sane est, ne remedium quod aliis tradimus, in mortiferum pro nobis venenum convertatur: homines sumus et humani ali-

(1) Matth. xvi, 26.

quid patimur; vigilantia ergo necesse est et diffidentia, ne sine causa periculo animæ nostræ obviam eamus. Meminerimus Christum, ut exemplo nobis esset, usum non fuisse solum cum solis feminis conversari; ideo apostoli mirati sunt, cum semel eum viderunt solum cum Samaritana habere sermonem.

d) Lux *indistinctim omnibus collucet*. « Non est personarum acceptio apud Deum, quia Christus pro omnibus mortuus est, » atque « ipse est lux, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (1). » Cur igitur in nostris apostolicis ministeriis unum præ alio discernimus? cur unam hominum classem alii præferimus? Si discretio aliqua facienda, hæc probe sit, qua rudes ante omnes, pueros, infirmos et peccatores omnibus aliis anteponamus; pauperes divitibus, ignobiles nobilitate præditis viris; hæc enim fuit apostolica Christi vita, quidquid in contrarium pharisæi blaterarent: — pauperes evangelizantur — cum peccatoribus manducat magister noster, — quia non venit vocare justos sed peccatores ad penitentiam, — infirmos ac variis languoribus affectos curat, — cum rudibus et simplicibus est conversatio ejus, — pueros amplectitur eisque benedicit, vetans quominus ad eum venire prohibeantur.

e) Lux nostra non modo verbis sed

(1) Joan. i, 9.

operibus splendere debet: « Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est. » Cur Christus « cœpit facere et docere? » nisi ut cognoscamus verba nostra operibus agendique ratione confirmanda esse: verba enim volant, nec nisi aerem verberant; quin imo qui aliud dicunt, aliud faciunt, audient illa: « Medice, cura teipsum (1). — Qui alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris: qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis: qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras (2). »

* *f)* Denique lux publice splendet nec absconditur. « Neque enim accendunt lucernam et ponunt sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. » Hoc enim alibi etiam Christus docuit: « Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine; et quod in aure auditis, prædicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam (3). » Zelus vanum hominum metum expellit; et quamvis veritas odium parit, qui zelo ardet nec veritatem erubescit, nec timet eam publice

(1) Luc. iv, 23.

(2) ▲ d Rom. ii, 21-23.

(3) Matth. x, 27-29.

affirmare et docere. Quid sane nobis timendum, cum Christus mundum vicerit, nobisque triumphum promiserit? Nonne et regibus et principibus superiores sumus, qui nos audire tenentur? Ne timeamus ergo veritatem asserere et lucem hominum mentibus offundere, cum ex officio atque jure agamus.

28. Quartus zeli character in *adhæsione firma Ecclesiæ et Romano Pontifici* situs est. Ecclesia « civitas est supra montem posita » cujus fundamentum est Petrus, ejusque successores Romani Pontifices, qui cum super petram angularem Christum Jesum una cum civitate innitantur, fieri non potest ut hæc corruat: at si domus una vel alia, sive saxum unum vel aliud domus ejus non bene civitati et ejus fundamento adhæret fieri profecto potest ut corruat, quin civitas integra destruat; alia enim ædificabitur domus, alia lapis destructo muro adjicietur. Hæc nobis dicta sunt sacerdotibus, ne aliquid independenter ab Ecclesia et a Romano Pontifice agere posse vel opinari putemus: oportet ergo ut fides et doctrina nostra solidis his et firmis fundamentis innitantur; oportet ut Ecclesiæ suorumque Pastorum et potissimum Romani Pontificis præceptis ac decretis dociles simus: hic enim centrum est, caput et fundamentum totius Ecclesiæ, quocum si agimus cum Christo agimus, a quo si recedimus a Christo re-

cedimus, sine quo nullos vitæ æternæ fructus referre licebit.

29. Restat ut media quædam ad exercendum cum fructu apostolicum animarum zelum breviter exponamus. — Primum est ut *rectam* in omnibus *intentionem* præferamus. Etenim si nos ipsos vel bona aliqua terrestria, vel vanitatem aut simile aliud ex nostris laboribus expectamus, quid meriti et mercedis nobis erit? Itaque prædicemus Christum, non autem nos ipsos; et hunc crucifixum, non in gaudiis et splendoribus montis Tabor; non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, quamvis inconcinuus et negligens vitandus sermo; sed in ostensione spiritus et virtutis, qui omnibus orationis calamistris et ornamentis est præferendus: verba enim humana aures alliciunt, quæ autem ex intimo spiritu et virtute proferuntur, corda hominum percellunt. — Alterum est ut *ferventi prece* Deum fatigemus, quodcumque agendum vel dicendum nobis sit; nam nonnisi effusa prece quidquid desideramus a Deo extundere possumus. Hoc nobis tradidit exemplum Christus, hoc apostoli omnesque apostolici viri secuti sunt. Nos mediatores sumus: quomodo vero nisi assiduo sacrificio et prece hoc munus assequi possumus? Igitur cum missæ sacrificio nostras Deo ferventes offeramus preces, ut efficaciores sint, quia

sanguis Christi melius quam Abelis sanguis loquitur: hic enim vindictam, ille misericordiam postulat. — Tertium est quod supra notavimus, nempe ut *verbis opera addamus* et sanctæ conversationis, sanctorumque exemplorum vi verba nostra confirmemus: intendunt enim fideles sacerdotum opera magis quam verba, ac putant non sibi sed presbyteris perfectionis obligationem impositam esse, quia qui præsumunt sanctiores illis qui subjacent esse necessario debent. Hæc de zelo satis nunc superque sint, quia de ejus praxi alibi verba faciemus.

§ V.

De Charitate erga Deum.

30. Charitas nobilissima virtutum est omniumque jure regina, quæ fidei et spei etiam præstat; nihil enim nisi perfectum habet, dum aliæ duæ, quamvis theologales sint virtutes, in aliquo deficiant, aliquid imperfectionis admixtum habeant: fides enim « argumentum est non apparentium » spes autem non adhuc suum attingit objectum. « Fides, spes, charitas, inquit S. Paulus, tria hæc: major autem horum est charitas (1). » Sane major charitas, quia plenius et excellentius Deo summo bono adhæret: major,

(1) I. ad Cor. XIII, 13.

quia, aliis cessantibus, in cœlo sola perdurat, et æternum manet; major, quia ex ea omnes perficiuntur virtutes, quæ sine ea vel nullæ sunt, vel saltem supernaturalem formam non induunt, atque ad alterius vitæ coronam adipiscendam non sufficiunt; denique major, quia finis est et legis totius complementum: « Diliges Deum... diliges proximum... in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetæ (1). »

31. Charitas est virtus a Deo infusa, sicut ceteræ theologales, qua ipsum Deum ut summum bonum propter se, et proximum nostrum propter Deum appetimus. Quamvis ergo in charitatem *benevolentiae* et *concupiscentiae* distinguatur, vera tamen et propria charitatis virtus illa benevolentiae est: concupiscentiae charitas non Deum propter se, sed propter nos ipsos appetit: ideoque si quis hoc tantum amore Deum prosequitur, salvus fieri nequit nec a peccatis solvitur, quia Deum propter se et super omnia diligere jubemur, ideoque supra nos ipsos nostramque utilitatem. Attamen non inde sequitur criminis reum esse qui ita Deum diligit, vel malam et detestandam esse concupiscentiae charitatem; nam ex ea incipiunt impii Deum propter se diligere et ad eum convertuntur; ex hac etiam charitate peccatorum remissio in sacramentorum rece-

(1) Matth. xxii, 40.

ptione obtinent, unde ad veri nominis charitatem gradum faciunt (1).

32. *Benevolentiae* charitas re ab illa *amicitiae* non distinguitur, nisi quod hæc in relatione mutui amoris inter Deum et creaturam consistit, quæ benevolentiae amore Deum diligit: « Qui diligit me diligetur a Patre meo (2), » nempe amicus Dei est et vera ipsi amicitia unitur. Quod Christus sæpe in Evangeliiis expressit, S. Hieronymus his verbis suadet: « Si vis vera amicitia delectari, esto amicus Dei, sicut Moyses qui loquebatur Deo quasi amicus ad amicum (3). » Notandum tamen est ejusmodi amicitiam non eam esse, quæ inter æquales conflatur, utpote quod nulla æqualitatis proportio inter Deum et creaturam intercedere unquam possit: sed ea sane est, quæ inter parentes filiosque haberi aliquando potest, vel etiam inter dominum et fidelissimum servum. Quis enim neget ex hac charitate relationem quamdam filiationis inter nos et Deum institui, cum proportio aliqua Christi ope habeatur, sanctificante gratia media, inter nos et Deum ipsum, ut vere filii Dei nominemur et simus?

33. Nunc brevissime charitatis effectus in hominis anima considerare liceat, ut ad

(1) Conc. Trid., Sess. vi, cap. 6. — Sess. xiv, can. 5.

(2) Joan. xiv, 21.

(3) S. Hier. in e. vii Micheæ.

hanc virtutem plenissime acquirendam contendamus. — Charitate cum sanctificante gratia per Spiritum sanctum recepta, homo fit templum Dei et verum Spiritus sancti habitaculum; Deus enim, testante Christo, realiter in anima quæ eum diligit, speciali-que modo inhabitat, nec per transennam tantummodo, sed perenni et permanente habitatione, ut suam hanc animam faciat atque possideat: « Qui diligit me, diligetur a Patre meo, et veniemus et mansionem apud eum faciemus. » — Hinc igne charitatis ardens anima similis fit Deo ipsi, cujus essentia est, ut ignis consumens et charitas sit: quare absque dubio ex qualitate communicata et supernaturali proportio quædam inter hanc animam et Deum instituitur, ut homo filius Dei sit, « qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo natus est. » — Deus ergo eum diligit, quia in eo tamquam in speculo seipsum aspicit et contemplatur, ideo charismatibus ornat, suas delicias facit, seque ipsi ut amans amanti communicat. Quas amoris relationes inter sponsum et sponsam in Canticis Canticorum legimus, non nisi figuræ et umbræ earum sunt quæ inter Deum animamque constituuntur. Jure igitur S. Teresia cum in amoris extasi amentia a Christo incusaretur, « Tua, inquit, amentia, Domine mi, major est et nulli certe comparanda. » — Igitur sicut

ferrum, quamvis horridum sit et informe, si in ignem immittitur, ejus et claritatem et calorem acquirit, atque adeo molle et ductile fit, ut omnibus quibuscumque formis et figuris coaptari possit; ita anima, etsi misera et deformis sit, ubi charitatis igne pervadatur, lumine clarissimo sapientiæ, scientiæ et fidei fulget, ardentissimoque calet devotionis ardore, pietatis, religionis et zeli gloriæ Dei; Spiritus sancti donis et plenitudine decoratur, atque Deo adhærens pacem, gaudium et tranquillitatem invenit, quæ Deo propria sunt.

34. Ad hanc altissimam charitatis perfectionem non licet homini pervenire, nisi cum omnino sui oblitus unice Deo vivat, ut nihil cogitet, velit, loquatur, agat, nisi quæ Deus ipse, vel quæ Deus vult ut cogitet, velit, loquatur et agat. Hæc primo intuitu difficilia videntur, seti Dei juvante gratia, ad hunc perfectionis apicem per gradus quosdam ascendere fas est. — Primus est terrestribus omnibus affectibus, nostrique ipsius amore expoliari, ut sicut D. Paulus « Omnia arbitremur ut stercora, ut Christum lucrifaciamus (1). » Deus zelotypus est, nec sinit ut aliquid aliud nostrum dividat amorem. — Huic primo alter adjicitur gradus quem *humilitatis*, vel potius *exinanitionis* appellare possemus, qua homo, Dei ma-

(1) Ad Phil. III, 8.

jestate satis cognita, in se tamquam in nihilum oculum figit, omniaque ad Deum, quæcumque ea sint dona, tribuat et referat, quia ipse largitus est: « Magnificat anima mea Dominum . . . quia respexit humilitatem ancillæ suæ . . . quia fecit mihi magna qui potens est. » Nihil magis hac humilitate necessarium videtur, ut charitatis dono fruamur: « Deus enim humilia respicit, et alta a longe cognoscit (1). » — Quibus actis, homo ad tertium *orationis et meditationis* gradum elevatur, ut ardentibus votis a Deo amorem impetret his vocibus: « Noverim me, noverim te, ut amem te et odio habeam me; » ita fiet ut Deum sui amoris objectum magis magisque cognoscendo, ardentius et purius in dies in eum feratur.

35. Inde anima primo per cordis *sensibilem amorem* Deo adhæret, qui amor magis naturæ humanæ conformis videtur, ut paulisper ad *intelligentiæ amorem* transeat, ac tandem per *contemplationis amorem* in Deo summo bono quiescat, eumque, sicut mandatum habemus, diligat ex toto corde, ex tota mente, ex tota anima atque ex totis viribus. Amor cordis *compunctionem*, amor mentis *devotionem*, amor animæ et ex totis viribus *pietatem* gignit. Restat adhuc ultima amoris perfectio, quæ sita est in tranquilla animæ requie in Deo,

(1) Psalm. cxxxvii, 6.

ut dicere possit: « Dilectus meus mihi et ego illi (1)!... Deus meus et omnia. » Sed de hoc speciatim inferius agendum, neque datum nobis est, ut perfectè in hac terra hoc bono perfruamur.

36. Meminerint nunc sacerdotes verbi illius: « Sine charitate sacerdos dici potes, esse non potes, » ut omnibus viribus sategant ad virtutem hanc acquirendam et plene possidendam. Cum sacris ministris religiosisque viris multa sint et laboriosa officia sustinenda, cum plurima ferre ex adversis rebus et persecutionibus debeant, seseque purissimum Deo holocaustum offerre; sciant sine charitate nihil posse, hac vero virtute omnia posse — « Amor vincit omnia — Fortis ut mors dilectio. » — Quare magnifice D. Paulus: « Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?... Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creaturâ alia, poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro (2). » Incipiamus ergo diligere Deum, opere diligamus et corde, ac fiet ut summe et vere diligamus.

(1) Cant. ii, 2.

(2) Ad Rom. viii, 35-39.

Si vis amare, ama, inquit S. Franciscus Salesius, quia nonnisi amando amare potes, sicut scribere scribendo.

§ VI.

De Charitate erga proximum.

37. Ut virtus, una est charitas, quia unus est finis, quamvis duplex objectum: etenim non modo non tenemur sed nec debemus proximum propter seipsum diligere. « Sunt duo isti amores, inquit S. Gregorius, duæ quædam partes, sed unum totum est ex utrisque compositum: duo annuli, sed catena una; duæ actiones sed una virtus; duo opera sed una charitas; duo apud Deum merita, sed unum sine alio inveniri impossibile est (1). » Charitas erga proximum habet quidem pro objecto immediato homines, sed ejus ultimum objectum non est nisi Deus: finem profecto immediatum habet, bonum hominibus afferre, sed ejus ultimus finis est, ut Deus in hominibus et per eos, tum in hac vita, tum in alterius beatitudine glorificetur. Si quis homines propter seipsum diligit, quamvis ex honesto motivo id agat, non quidem charitatem sed naturalem habet amorem, qui supernaturali præmio dignus omnino non est: aliquando autem peccatum

(1) S. Greg. lib. 7 Mor.

esset, si quis ita propter se hominem diligeret ut Deo præferret.

38. Charitas erga proximum omnes quidem homines, sed potissimum Christi fideles et ex his præprimis ecclesiasticos et religiosos viros obligat. « Hoc est præceptum meum ut diligatis invicem — Hæc mando vobis ut diligatis invicem (1). » Tanti Christus hoc præceptum facit, ut in mundi fine vivorum ac mortuorum judex venturus, hac maxime lege judicabit, atque æterna gloria dignos decernet qui servaverint, æternæ vero pœnæ adjiciet qui servare neglexerint. (2) Quod tamen nos specialius spectat: « In hoc cognoscent omnes quia discipuli Christi sumus, si dilectionem habuerimus ad invicem (3). » Minister Dei frater est, amicus, vel etiam hominum pater, quia hæc est ejus missio ut lupos in agnos convertat, charitate præeunte; ut omnibus medeatur plagis, charitatis balsamo; ut omnium curam habeat, animasque salvas reddat, charitatis dulcedine. Presbyter qui erga suas oves charitate non præstat, Christi viscera non induit, nec ejus vices in terris gerit, lupus est vel mercenarius ad quem de ovibus non pertinet, quare videt lupum venientem, qui eas vorat, nec accurrit sed fugam petit.

(1) Joan. xv, 12, 17.

(2) Joan. xiii, 35.

(3) Matth. xxv.

39. Charitas ergo christiani hominis, sed præcipue sacerdotis et discipuli Christi, character est; quin imo ex hac virtute utrum filii Dei simus dignoscere licet: « In hoc manifesti sunt filii Dei et filii diaboli (1); » quia nonnisi charitate erga proximum vere ostendimus nostram erga Deum dilectionem: « Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo: ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum (2). »

40. At hinc charitatis dotes exponamus, quas D. Paulus plenissime in epistola ad Corinthios describit (3). Quas tamen ipse enumerat ad quatuor facile reducere possumus: Charitas *mansuetudine* regitur, *humilitate* firmatur, *gratuitate* nobilitatur, *simplicitate* distinguitur.

1° Charitas *mansuetudine regitur*: scilicet efficit ut mansuetum erga proximum animum geramus, qui nos injuriis vel injustitia provocat; hinc patientes et longanimes sumus, nec læsi vindictam appetimus, sed condonamus offensas; necnon suavitate quandoque et lenitate provocatores vincimus, et beneficiis bona pro malis reddendo, inimicos facimus amicos; quia vir mitis animo non asperis nec amaris

(1) I. Joan. III, 10.
(3) I. ad Cor. XIII.

(2) I. Joan. IV, 20, 21.

respondet verbis aut factis, quæ iram ciunt; nec morosus est sed blandus et facilis. Charitas, quæ mansuetudine regitur « patiens est, benigna est, non irritatur. » — « Charitas *patiens est*, quia illata mala æquanimiter tolerat; — *benigna est*, quia pro malis bona largiter ministrat; — *non irritatur*, quia et injuriis lacessita, ad nullos se ultionis suæ motus excitat, cum pro magnis laboribus majora post præmia expectat (1). »

2° Charitas *humilitate firmatur*: si enim hæc omnium virtutum fundamentum est, præcipue charitatis quæ principalis est virtus; nihil enim est quod magis aliorum animos offendit quam superbia, ex qua ambitio invidia, vanitas aliaque procedunt vitia, quæ diversimode proximi jura vel animos inficiunt. Itaque cum charitas humilitate firmetur, a) *non æmulatur*, scilicet non invidet, « quia per hoc quod in præsentī mundo nihil appetit, invidere terrenis successibus nescit (2); » b) *non est ambitiosa*, nempe nullum decus vel honorem ambit « quia qui ardentè intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit (3); » c) *non inflatur*, ut eorum proprium est, qui de se superbe sentiunt et vanitatem luxumque quærunt, unde fit ut ab aliis despiciantur; id autem charitas agit « quia cum præmium

(1) S. Greg. I. 10 Mor., s. 7. (2) Ibid.

(3) Ibid.